

EX CATHEDRA

Tatiana CALLO

dr. hab., prof.univ., Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare

Vectorial și tranzient în educație

Rezumat: În articol sunt expuse generalizat unele idei esențiale ce vizează perspectivele educației, încercându-se un răspuns la întrebarea spre ce trebuie să ne orientăm pentru a vorbi despre o educație conformă schimbărilor vertiginose socioeconomice și culturale, care transformă imaginea lumii cu care eram deja obișnuiți: ideea non-surpriză de cosmmodernism, principiul meritologic, elitopedagogia ca valoare, noua personalizare, nanoeducația ca vector universal. Totodată, se

lasă loc pentru meditații și acțiuni concrete nu doar din partea organelor responsabile, ci, mai ales, din partea elitei pedagogice, care poate răspunde adecvat solicitărilor noii epoci. Este un proces complicat și de lungă durată, dar aceasta nu înseamnă că nu trebuie să ne ocupăm de el începând deja cu ziua de azi.

Cuvinte-cheie: cosmmodernism, cultură comună, merit, meritocrație, meritologie, dotare, inteligență, efort, educație elitară, personalizare, mentalitate de creștere, nanoeducație.

Abstract: The article presents, in a general manner, a number of crucial ideas regarding the perspectives of education, attempting to answer the question of what should we focus on in order to speak about an education in line with the fast socio-economic and cultural changes that transform the image of the world to which we were accustomed: the non-surprising idea of cosmmodernism, the meritological principle, elitopedagogy as a value, the new personalisation, nano-education as a universal vector. At the same time, there is space for meditations and specific actions not only from relevant bodies, but especially from the pedagogical elite, which can respond adequately to the demands of the new era. This is an intricate and lengthy process, but it does not mean that we do not have to deal with it today.

Keywords: cosmmodernism, common culture, merit, meritocracy, meritology, endowment, intelligence, effort, elite education, personalisation, growth mentality, nano-education.

Știința educației, în cazul utilizării unor modele educaționale axiomatice, respinge uneori anumite elemente care contravin coerenței modelului respectiv, inducând o „forțare” a adecvării fenomenului la teorie și nu invers. Această situație apare din grija mereu argumentată de a nu derapa de la real, de a delimita cât mai bine obiectul analizei, de a fi cât mai aproape de fenomenul educațional. De aceea, credem că, la ora actuală, unul din elementele cele mai importante de care trebuie să ținem cont la elaborarea modelelor educaționale este *perspectiva fenomenului educațional*.

Dacă filosofia este pâinea, limba și aerul științei, atunci educația este pâinea, limba și aerul **cunoașterii**. În lume există un „arbore al cunoașterii”, care reprezintă, ca atare, o formă meditativă cu semnificație virtuală, asemănătoare cu rețeaua meridianelor și paralelelor de numeroase și complexe dimensiuni universale.

Pentru a putea desemna vectorii sau unele perspective ale educației, considerăm necesar să ne axăm pe cele mai actuale concepții ce influențează, într-un fel sau altul, educația. În tentativa de a evidenția o esență a fenomenului educațional pornind de la aceste idei, trebuie să facem o precizare fundamentală și anume aceea că, integrând unei viziuni personale furnizările respective, încercăm să schițăm anumite linii de posibile conduite, pentru a recupera

complexitatea ce se întrezărește în viitorul educației.

1. Ideea non-surpriză de cosmodernism. În acest context, trebuie să menționăm că, în 2011, cercetătorul Cristian Moraru din Carolina de Nord formulează una dintre cele mai actuale concepții sociologice, cea a **cosmodernismului** (*cosmodernity*), dar nu atât în sensul astrologic al cuvântului, cât în sensul unui proces de ordonare și înfrumusețare a lumii. Cosmodernismul utilizează un limbaj ce descrie cultura actuală și presupune o sinteză unică a științei, culturii, religiei și societății. Ideea promovată este aceea că oamenii vor deveni participanți activi ai unei *culturi comune*. Este calea spre o *nouă solidaritate a oamenilor*. Imperativul etic al cosmodernismului este *unitatea*. Cosmodernismul se axează pe un fenomen care indică o schimbare a lumii ca atare – perceperea individului într-o realitate care deja nu-i mai este prin nimic străină [6, p. 46-48].

Lumea, având un caracter de fenomen cultural, universal, nu mai este o amenințare pentru om, iar cultura, relevantă pentru fiecare subiect, reduce granițele dintre oameni, adică dintre „noi”, făcând lumea unică. Omul începe să se simtă acasă oriunde în lume, deoarece primește pentru aceasta un instrumentar anume: limba, cultura comună și posibilitatea de „a aluneca” liber pe planetă. Omul primește *sentimentul libertății*. Astfel, cosmodernismul reflectă o globalizare multiaspectuală, o situație în care culturile regiunilor lumii fac schimb de texte și de idei (sau *meme*) în afara structurii centrului. Iar una din caracteristicile de bază ale cosmodernismului este **netovizarea**, legată de Internet, ca asigurator tehnic. Pentru fiecare om, realitatea încetează să mai fie străină, devine a lui, deoarece el poate să o includă nu doar în câmpul său cultural, dar și să o restituie lumii în general [Apud 6, p. 54].

2. Principiul meritologic în educație. În contextul acestor schimbări în perceperea sociologică a lumii, generată de teoria funcționalismului structural a lui T.Parsons, se dezvoltă *concepția meritocratismului*, ca una care are ca scop învingerea birocrăției și dezvoltarea talentelor. Acest principiul a fost implementat în Singapore, China, SUA, Coreea și alte țări ale lumii, care, ulterior, s-au dezvoltat vertiginos atât economic, cât și socio-cultural.

Încă Platon opta pentru puterea elitei spirituale, deoarece anume ea înțelege legile principale ale construcției lumii, criteriile adevărului, normele moral-spirituale. Or, meritocrația societății postindustriale este motivată de necesități *posteconomice* în acumularea de cunoștințe și în autorealizare, având supremație asupra celor materiale.

Meritologia, ca noțiune educațională, vine din latină: *meritus* – merit și *logos* – idee, cuvânt, noțiune. Meritologia este o teorie a meritului, un cuvânt despre merit. Evident, meritologia derivă de la meritocrație (*merit plus putere* – gr. *kratos*), autorul noțiunii de *meritocrație* fiind I.Young, care considera că progresul

social depinde de îmbinarea puterii cu intelectul. Dezvoltarea societății depinde de folosirea potențialului și a capacităților individului. De aceea, el vede destinația meritocrației în intelectualizarea capacităților naturale ale personalității. Dar nu numai talentul, predispoziția, capacitățile determină poziția socială înaltă a individului, ci, mai ales, *șansa de a-și demonstra posibilitățile*. Discursul meritologic, astfel, pune accentul pe *talentul mintal*: a da meritul eminentelor. Ideea meritologiei vine din afirmația că *omul se face singur pe el*.

În felul acesta, meritologia are drept sarcină de a aduce sistemul educațional în corespundere cu cerințele concurenței internaționale. Există un ideal socio-cultural la care trebuie să tindă, în dezvoltarea sa, învățământul contemporan din Republica Moldova. Învățământul meritologic permite de a învinge inerția sistemului și de a ajunge la performanțe efective. Egalitatea șanselor nu presupune, în acest context, ridicarea pe scara socială a educației, cât, mai degrabă, șansele egale ale tuturor elevilor, indiferent de nivelul lor intelectual, să-și dezvolte capacitățile și talentul, capacitățile de a aprecia profunzimea existenței umane, tot potențialul lor, pentru a realiza plenitudinea vieții. Fiecare elev este un foarte scump individ, nu pur și simplu un element funcțional potențial al societății. Învățământul meritologic este un învățământ certificat, care deschide calea spre obținerea unei profesii prestigioase [8, p. 63].

Meritologia presupune ca elevul să-și câștige un loc în comunitatea elevilor și, ulterior, un loc în societate, în profesie și în viață prin merit. Meritologia școlară și meritocrația socială sunt concepte corelate. Din perspectiva teoriei meritocratice, care este în ascensiune la ora actuală, clasamentele școlare reprezintă o prefigurare a meritelor sociale. Este important să cunoaștem în ce măsură meritologia școlară determină sau condiționează meritocrația socială și profesională, care este raportul de determinare dintre ele. *Meritul* este un cuvânt frecvent întâlnit în limbajul multor persoane, din diverse medii. Despre semnificația meritului s-a scris și s-a vorbit nu puțin. După diversele accepțiuni și interpretări care s-au succedat de-a lungul timpului, se pare că în prezent este din ce în ce mai mult acceptată ideea potrivit căreia meritul, inclusiv *meritul școlar*, are următoarea structură:

- ✓ dotare ereditară/capacități;
- ✓ inteligență/deșteptăciune;
- ✓ efort, muncă;
- ✓ rezultate obținute în mod onest, cinstit (efort finalizat cu rezultat, cu victorie, cu reușită).

Meritul școlar este legitimat prin evaluare, proces prin care sunt recunoscute și validate rezultatele elevilor. Aceste rezultate se concretizează în note, medii, premii, diplome, certificate (de diferite tipuri și pentru diferite niveluri); recompense (materiale sau simbolice) etc. O evaluare școlară corectă este condiția fundamentală a me-

ritologiei. Evaluările cotidiene, concursurile, examenele, evaluările naționale și cele comparative internaționale sunt forme de selecție care legitimează meritele școlare ale elevilor. Evaluarea implică aproape în toate cazurile judecăți de valoare raportate la valori intelectuale și morale. Ea exprimă nu numai performanțe și capacități pure de tipul inteligență, memorie, imaginație, cunoștințe, priceperi etc., ci și calități de ordin moral, însușiri de voință și caracter, cum sunt cele de seriozitate, voință, corectitudine, credință etc. Pentru elev sunt importante următoarele valori în procesul evaluării: recunoașterea efortului pe care l-a investit în pregătire, identificarea poziției pe care o ocupă într-o ierarhie, modalitățile prin care rezultatele procesului evaluativ reflectă aspirațiile lui etc.

Să nu uităm însă de impactul pe care exercițiul evaluativ îl are asupra realității, deoarece dispozitivul evaluativ nu este inocent. De aceea, trebuie să milităm pentru o meritologie corectă, în funcție de ceea ce este sau poate să devină fiecare. Premisa este că niciun om nu este „clasabil” definitiv, fixat pentru totdeauna într-un palier existențial care să nu îngăduie un progres într-o anumită direcție. Nu trebuie profesată o competiție generalizată, steapă, ci una care să prefigureze ceea ce are mai bun fiecare din noi. Competiția trebuie convertită într-o ocazie care să cultive și să înmulțească în fiecare dintre noi talentul cu care a fost înzestrat. Prin concurs se naște un context de maximizare a unor predispoziții, a unor capitaluri genetice și culturale ale elevilor [Apud 2, p. 13].

Școala este un instrument al legitimării culturale, deoarece formează elevilor un anumit sistem de valori, a unei loialități de grup, asigură acceptarea de către individ a locului lui în ierarhia socială. Sistemul educațional socializează individul, având în fapt o dublă funcție: el socializează, dar și selectează, în același rând. Toți elevii „merg” pe două coridoare: pe primul cei care intelectual sunt mai dezvoltați, iar pe al doilea – restul. Acesta este **principiul meritologic** în educație, care se manifestă indiferent de acceptarea sau neacceptarea lui de către actorii educației. Meritologia devine *o nouă valoare a epocii*. Consemnarea acestui principiu în educație este un proiect umanitar orientat spre îmbunătățirea calității personalității, formarea în om a vectorului creativității constructive, care realizează prin actul creației noi valori și potențialul său spiritual [Apud 5, p. 264].

3. Elitopedagogia ca valoare. În aria acestor reflecții, elitopedagogia poate fi o altă nouă direcție în științele educației. Ea poate studia geneza formativă a personalității talentate, procesul autoeducației ei și a acelor sisteme pedagogice care îi permit să-și descopere începutul creativ [5, p. 263]. **Educația elitară** este un tip de educație calitativă superioară, având un *caracter deschis*, incluzând copiii cu un intelect înalt dezvoltat, din diverse clase sociale. Spre deosebire de *educația elitară*, **educația elitistă**

este pentru un cerc restrâns, destinată pentru cei din familii asigurate, social superioare, ca un *sistem închis*.

Educația sec. XXI trebuie să aibă un caracter umanitar-cultural, elita cunoștințelor devenind un hegemon al societăților informaționale. Or, educația de calitate conduce la apariția unei elite de calitate, *elită* însemnând aici cei care **crează noi valori**. Elita școlară fiind, în acest sens, ceea ce însumează ce este cel mai valoros, cel mai bun. Elita nu este un domeniu al privilegiului, dar o sferă a datoriei: elita are mai multe datorii decât drepturi. Omul elitei este omul științei, iar elevul elitei este elevul cunoașterii [8, p. 16]. Sarcina principală a principiului meritologic în educație este de a aduce sistemul educațional în corespundere cu *concurența internațională*. Idealul societății informaționale este de *a merita pe dreptate* (recunoaștere profesională, poziție socială, stare materială etc.), iar orientarea principală afirmă că este imposibil de a face o bună carieră fără a avea o educație bună. Acest fapt reflectă o neegalitate, însă dreaptă.

Educația elitară este analogia unei calități superioare, care acționează asupra a tot ceea ce este cantitate și determină prin superioritatea ei alte calități. Din punct de vedere dialectic, elita este o formă, al cărei conținut este elitatea, iar vectorul de dezvoltare este calitatea. Anume prin această triadă (formă, conținut, dezvoltare) elitologia încearcă să descifreze codul unei personalități aparte. Elita este deci o superioritate în calitate, aceasta este o calitate care are o influență asupra cantității și asupra altor calități subsecvente (de nivel mai jos). Elita deține primatul oriunde este *concurență* și producerea calității. Dar acest primat pozițional este efectul, nu cauza calității [Apud 10, p. 49].

Elitatea este formată primar în copilărie. Tendința spre ce e mai bun este pusă în om de la naștere. Elitatea reflectă, până la urmă, cunoștințele noastre ce ne dezvăluie destoinicia. Misiunea elitei constă în a fi cu adevărat cea mai bună și a-i face și pe ceilalți mai buni.

Orientarea educației în actualitate se bazează pe sloganul „Școli care gândesc și națiune care învață”. Pentru a asigura acest lucru, este nevoie de reducerea conținutului materialului în programele de învățământ cu menținerea timpului pentru învățare, în vederea însușirii mai profunde și mai temeinice. Accentul trebuie pus pe ideea „a studia mai puțin, dar a învăța mai mult”. Învățarea trebuie să fie conștientă, să furnizeze cunoștințe și competențe utile pentru viață [7].

Dacă elevul este *deștept (D)*, *inteligent (I)*, *creativ (C)* și depune un anumit *efort (E)*, **principiul DICE**, el trebuie și va primi tot ceea ce merită. Acest elev trebuie să lucreze independent, permanent și să se afle într-un proces de concurență, care ajută dezvoltarea. Elevii talentați, deștepți, harnici merită aprecieri destoinice. Cu cât elevii se ridică în ierarhia meritologiei, cu atât ei colaborează activ cu elevi mai deștepți, mai instruiți,

mai interesați și, astfel, tind să ajungă nivelul acestora. Ei devin puternic motivați. Pentru a realiza principiul meritologic în școală, este nevoie ca elevii *să fie onești, meditativi, dar și gata de critică*. Onestitatea la nivel superior este garantul succesului meritologic. Dacă toate realizările sunt examinate la „lumina zilei”, se formează o părere corectă în raport cu fiecare, dar dacă ceva se întâmplă cu „ușile închise”, nu putem ști ce se întâmplă și aceasta dăunează meritologiei.

Indispensabilitatea școlii astăzi este un fapt real, aceasta fiind instituția care a valorificat și valorifică potențialul și meritele personale ale elevilor, asumându-și acest rol, pe care îl îndeplinește mai bine sau mai puțin bine. În mentalul omenirii este impregnată ideea potrivit căreia viața fără școală nu se poate. Aceasta a devenit cea mai mare *religie a omenirii*. Iar efectul de „prestigiu personal” al elevului și „prestigiu instituțional” al școlii este din ce în ce mai prezent în debateri, în analize, în documente de politică și strategie educațională [Apud 4, p. 18].

4. Noua personalizare. Meritologia este elita conștințelor, este *standardul superior al calității*, iar sec. XXI mai este numit și *secolul personalizării*, adică a ceea ce stă în fiecare din noi ca persoană, ceea ce este de nebiruit în noi. Și fiecare primește după merit și doar ceea ce este al său. Meritologia este elita viitorului.

Educația elitară se prezintă ca o *elitare sistematică orientată a persoanei* în baza actualizării ei creative. A ne imagina viitorul fără educația elitară de azi, care creează un nou *personism*, este greu sau chiar imposibil, deoarece într-o societate poate supraviețui doar acela a cărui sistem social, economic este construit optimal din punctul de vedere al progresului științific.

Esența *principiului personist* în educație constă în afirmarea persoanei în totalitatea egalității de șanse și este scopul existenței noastre, toate celelalte aspecte ale vieții și activității omenești clarificându-se, astfel, în a fi mijloace prin care se realizează acest scop. Ierarhia valorilor se stabilește la modul personal în funcție de contribuție, deci meritul pe care slujirea acelei valori susține afirmarea persoanei [3, p. 8].

Personalizarea încearcă să dezvolte, în orice situație, cea mai înaltă competență posibilă a persoanei și în cât mai multe zone posibile. Dezvoltarea în fiecare elev a abilității de a aborda cunoștințele într-un mod critic și metacognitiv personalizat este un obiectiv fundamental în concepția modernă a educației. Scopul personalizării este de a îmbunătăți potențialul cognitiv al elevului, istoricul personal, inteligența, sensibilitatea și abilitățile, ceea ce caracterizează fiecare individ ca persoană, pentru a realiza o formă de excelență cognitivă, dezvoltând toate atitudinile, abilitățile și talentele, care sunt unice pentru el. Rezultatele și obiectivele învățării vor fi, prin urmare, diferite pentru fiecare elev și nu va fi posibil să se stabilească la începutul procesului de învățare.

Personalizarea înseamnă folosirea unei game largi de strategii pentru a îmbunătăți imaginea elevului, inteligențele, sensibilitățile și abilitățile care caracterizează fiecare elev, pentru a obține o formă de excelență cognitivă care să-i dezvolte cel mai bine abilitățile și competențele. Personalizarea își propune să ofere tuturor aceleași oportunități de învățare, dezvoltând abilități metacognitive de auto-reflecție, conștientizare, autoînvățare și îndrumare socială. Personalizarea este punctul de echilibru între caracteristicile specifice ale culturii și apartenența individuală, între procesul de învățare personal și construcția socială a cunoașterii, ea se bazează pe recunoașterea diferențelor ca valoare. Personalizarea înseamnă a avea o *mentalitate de creștere* [Apud 1]. Mentalitatea de creștere este un semn al personalizării, o abordare valorificată din ce în ce mai mult, al cărei scop este să pună elevii în poziția de a-și controla propria învățare. Este o abordare ghidată de predarea inovativă și susținută de unelte care reglează viteza învățării în funcție de nevoile elevului, potrivește instruirea cu preferințele elevilor și aliniaza educația la interesele elevilor. O mentalitate de creștere implică următoarele elemente importante: a) o concentrare deliberată pe a obține creștere versus cunoaștere, indiferent la ce lucrează elevii; b) credința elevilor că ei au abilitatea de a atinge obiectivele prin schimbarea modului în care abordează noi experiențe de învățare; c) efort îndreptat în direcția potrivită, când elevul persistă în atingerea obiectivelor academice; d) căutarea și acceptarea de noi provocări, deoarece mentalitatea de creștere încurajează efortul care conduce la învățarea adevărată.

În învățarea personalizată este vorba despre identificarea puterilor și a slăbiciunilor fiecărui elev. Nu este despre faptul că un elev știe una sau alta sau că este isteț sau nu; este despre cunoașterea talentelor și a provocărilor lui unice. Ca rezultat, elevul ajunge să vadă lipsurile în abilități și ariile de slăbiciune ca pe ceva ce poate fi învins. Aceasta merge mult către a îndepărta stigmatul eșecului și către încurajarea elevilor să accepte provocări care îi vor face cu adevărat să crească. Îi ajută, de asemenea, să înțeleagă și să accepte că fiecare dintre colegii lucrează la un nivel diferit – și asta este în regulă, deoarece ei toți lucrează asupra a ceea ce au nevoie să lucreze.

5. Nanoeducația – vector universal. Umanitatea a ajuns la realizări tehnologice la baza cărora stau principiile de bază ale naturii vii. Începe o nouă etapă de dezvoltare, când, de la o copiere tehnică a lumii omul este gata să recreeze sistemul lumii vii în baza nanotehnologiei. Una din cerințele de bază ale acestei noi tonalități științifice este pregătirea în învățământ a unor specialiști de formație *interdisciplinară*. Însă nu este nevoie de un număr mare de asemenea specialiști, ei constituind o elită a comunității. Civilizația ajunge la un nivel de dezvoltare când nanotehnologiile devin o metodologie a cunoașterii științifice, un *instrument de lucru al cunoașterii*, baza educației, învățării.

Unul din vectori ar putea fi și **nanoeducația**, ca o orientare specială în domeniul educației, așa cum se proiectează o *nanofilosofie*, care are ca sarcină să introducă schimbări în tabloul științific al lumii, să elaboreze noi metode și procedee ale analizei NT-realității, să elaboreze noi concepții filosofice, care ar avea în vedere realizările NT și nivelul de influență asupra vieții sociale și private [Apud 9, p. 17]. Nanoeducația presupune o pătrundere în adâncimi, o disecare multinivelară a conținuturilor, instrumentelor, actorilor educației. Nanoeducația trebuie să se „aștepte” de noua știință și să ridice la un nivel nou educația, spre noi orientări și tehnologii. Este nevoie de observarea atentă a situației socioculturale a fiecărui elev și evidența micro-bazelor, a reperelor profunde, a nucleelor. Plus la aceasta, este la ordinea zilei valorificarea unor „metode puternice”, care lucrează la niveluri mai adânci, pentru stimularea motivării personale specifice, cointeresarea profundă, conștientizarea totală etc. De asemenea, utilizarea *punctuală* a unor proceduri educaționale „scumpe” energetic care, ulterior, se recuperează înzecit (de exemplu, a folosi mai mult timp și energie pentru un elev astfel ca, ulterior, el să se descurce singur); alegerea de către elev a propriului demers de învățare; crearea confortului învățării; transformarea pereților școlii în table de scris; elaborarea planurilor personalizate; axarea pe rezultate metadisciplinare etc. [Apud 11].

Starea de bine a copilului, a elevului, ca deziderat major, începe să dobândească din ce în ce mai mult teren, iar construcția școlilor astfel ca acestea să se bazeze pe relaxare, pe starea de bine a elevului urmează să devină o realitate prin saltul spre meritologie, educația elitară, personalizare și nanoeducație [Apud 4, p. 28].

În loc de concluzii: Discutând problematica educației ca factor de dezvoltare, am putut releva cinci accepțiuni de perspectivitate, ca cinci salturi spre etern în educație și, evident, spre rezultate notabile. Astfel, într-un prim pas vorbim despre cosmodernism, care presupune un larg proces de înfrumusețare și ordonare a lumii, dar și a educației, construind o cultură comună a omenirii, omul primind și un înalt sentiment al libertății. Astfel, dacă vom considera aceste afirmații ca valori, rezultă clar unele linii de acțiune pentru reprezentanții educației: **a baza educația pe o largă cultură, „înfrumusețând-o” permanent cu noi și noi valori și oferind elevului largi posibilități pentru libertatea cunoașterii.**

Evocarea acestor premise de bună organizare a vieții socio-economice facilitează înțelegerea sensibilizării educației, a situației de tranzitivitate ca gestiune a dominantei cognitive în procesul de învățare. Dată fiind această dialectică, care antrenează diversele laturi ale educației, este justificată, în cele din urmă, meritologia ca o teorie a meritului, care vizează îmbinarea intelectului cu efortul în învățare, pentru a aduce sistemul educațional în corespundere cu cerințele concurenței internaționale,

învingând inerția sistemului ca atare. Astfel, apare ca sarcină **promovarea învățământului meritologic în vederea ridicării meritului școlar pe o treaptă net superioară, printr-o competiție onestă a inteligențelor și capacităților și printr-un efort bine distribuit.**

Discutând raportul dintre social și educațional și pornind de la regula rigorii, trebuie să menționăm că sec. XXI este secolul elitelor, al celor care creează noi valori. Educația elitară este echivalentul calității superioare, tendința de a fi cel mai bun fiind pusă în om încă de la naștere. Însă garantul succesului meritologic este onestitatea. **Este deci necesar de a realiza o educație elitară, elevul elitei fiind elevul cunoașterii. Dacă elevul este deștept (D), inteligent (I), creativ (C) și depune un anumit efort (E), el trebuie și va primi tot ceea ce merită (principiul DICE).**

Asimilarea analitică a unei realități de perspectivă a educației se poate manifesta prin raportul dintre semnele prezentului și cele ale viitorului, reprezentat printr-o evoluție sinusoidală. În acest context, personalizarea încearcă să dezvolte cea mai înaltă competență posibilă a persoanei și în cât mai multe zone posibile, pentru a obține o formă de excelență cognitivă. Personalizarea înseamnă a avea o *mentalitate de creștere*, care implică o concentrare deliberată pe a obține creștere versus cunoaștere, indiferent la ce lucrează elevii și credința elevilor că ei au abilitatea de a atinge obiectivele prin schimbarea modului în care abordează noi experiențe de învățare. **De aici se configurează necesitatea de personalizare în școală, prin căutarea și acceptarea de noi provocări și, evident, de orientare spre mentalitatea de creștere, care încurajează efortul ce conduce la învățarea adevărată a persoanei.**

Educația este un domeniu foarte elaborat, în care procesele formării personalității umane își găsesc o reflectare adecvată, stabilizând ordinea componentelor sale, menținându-și aspectul de entitate ferm structurată, cu un ideologem socio-cultural bazat pe cauze și efecte, cu evoluție bine stabilită. În aceste circumstanțe, este relevantă **orientarea spre nanoeducație, care presupune o pătrundere în adâncimi, o disecare multinivelară a conținuturilor, instrumentelor, utilizarea punctuală a unor proceduri educaționale „scumpe” energetic, dar înalt productive.**

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cornelius S. Trei moduri în care poți utiliza învățarea personalizată pentru a promova o mentalitate de creștere. Pe: creeracord.com/2017/06/24/trei-moduri-in-care-poti-utiliza
2. Cucoș C. Educația. Reîntemeieri, dinamici, prefigurări. Iași: Polirom, 2017. 278 p.
3. Leu C. Despre meritocrație. Palide reflecții despre meritocrație în umbra deconcentrată a nemeritocrației. Pe: Boocs.corect.com/ro/boocs/

- preview/51/pdf
4. Manolescu M. Evaluarea în educație. Meritocrația și mediocritatea. București: Editura Universitară, 2019. 416 p.
 5. Аксенов П.В. Элитное образование как фактор формирования интеллектуальной элиты. În: Мир науки, культуры, образования, 2011, nr. 2 (27), pp. 263-267.
 6. Афанасов Н.Б., Павлов А.В. Образы современности в XXI веке: космодернизм. În: Знание, понимание, умение, 2019, nr. 2, pp. 46-62.
 7. Жук А. Реформа системы образования в Сингапуре и ее роль в развитии страны. În: Историческая и социально-образовательная мысль, том 9, nr. 2/1, 2017.
 8. Канарш Г.Ю. Элитарный дискурс справедливости. În: Философия и современность, 2019, nr. 2, pp. 62-71.
 9. Карабущенко П.А. Меритократия и актуальные проблемы развития современного элитного образования. În: Культурная жизнь Юга России, 2015, nr. 3 (38), pp. 14-21.
 10. Карабущенко П.А. Элита как ценность: смысл избранности, 2016, pp. 48-61. Pe: [Cybrieninka.ru /article/ n/elita-kak-tsennost](http://Cybrieninka.ru/article/n/elita-kak-tsennost)
 11. Эпштейн М. Какой быть школе в эпоху нанотехнологий. Pe: [Guoedu.ru/ userfiles/ school-nano.pdf](http://Guoedu.ru/userfiles/school-nano.pdf)